

Solna kommun
c/o Nils Forsberg
nils.forsberg@solna.se

Anmälan om vattenverksamhet för anläggande av våtmark, Bergshamra 3:1, Solna kommun

Mittpunktskoordinater (SWEREF 99 TM) N, E: 6585863, 672525

Beslut

Den anmälda vattenverksamheten kan i huvudsak genomföras som redovisats i anmälningshandlingarna, se beslutslista i bilaga 1. Länsstyrelsen förelägger med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken om följande försiktighetsmått:

1. Under byggskedet ska arbeten i vattenområdet utföras i ett sammanhang och endast under perioden 1 september till den 15 mars för att minimera negativ miljöpåverkan.
2. Lämpliga skyddsåtgärder ska vidtas för att förhindra spridning av sedimentpartiklar och föroreningar till Brunnsviken, genom att använda geotextilduk, anlägga slamfälla e.d. i utloppsdiket som avrinner till Brunnsviken.
3. Under byggskedet ska arbeten i vattenområde utföras så att läckage av skadliga ämnen som diesel, oljor m.m. förhindras. Godkänd och nedbrytningsbar olja ska användas. Saneringsutrustning ska finnas tillgänglig för att förhindra att olja eller andra föroreningar når vattenområdet.
4. Ett kontrollprogram för byggskedet ska upprättas i samråd med Länsstyrelsen. Kontrollprogrammet ska syfta till att kontrollera vattenverksamhetens påverkan på vattenkvaliteten i Brunnsviken under byggskedet. Kontrollprogrammet ska skickas till Länsstyrelsen senast 4 veckor innan arbeten i vattenområdet påbörjas.
5. För driftskedet ska en skötselplan upprättas i samråd med Länsstyrelsen.

Beslutet gäller vid ett tillfälle i 5 år från beslutsdatum.

Redogörelse för ärendet

Den 18 oktober 2017 inkom Solna kommun med en anmälan om vattenverksamhet för anläggande av våtmark på fastigheten Bergshamra 3:1 i Solna kommun. Våtmarken är belägen vid Tivoliudden-Bergshamra koloniområde i Nationalstadsparken. Syftet med åtgärden är att förstärka ett befintligt våtmarksområde. Åtgärden är ett led i arbetet med att stärka våtmarksmiljöerna inom Nationalstadsparken.

Datum
2018-10-31

Beteckning
535-43890-2017

Den befintliga våtmarken fördjupas och utvidgas genom schaktning. Maxdjupet blir ca 1 m och två djuphålor anläggs (bilaga 1). Uppskattningsvis kommer drygt 1000 m³ massor schaktas och omfördelas inom området. Våtmarken omfattar en yta på 0,3 ha. Ingen aktiv reglering kommer att ske, utan vattennivån regleras med en tröskel i utloppsdiket öster om våtmarken. Tröskelnivån kommer att ligga på + 1,5 m. Vid nivåer över + 1,5 m leds överskottsvattnet via utloppsdiket till Brunnsviken.

Området där våtmarken ska anläggas är idag försumpad jordbruksmark. Historiskt har marken använts till slåttervall och spannmålsodling. I området strax norr om planerad våtmark bedrivs idag bete.

Kommunen har låtit göra både en kulturhistorisk och en agrarhistorisk utredning för att hänsyn ska tas till det historiska landskapet. Området har fram till 1980-talet präglats av jordbruk och trädgårdsnäring. I början av 1900-talet inköptes Bergshamra av staten och koloniområdet inrättades. Från 1930-talet och fram till 1974 har forskning kring jordbruk och odling bedrivits, och mellan 1936 till 1974 var Statens Växtskyddsanstalt verksam i området. På 1700-talet anlades en engelsk park vars spår kan skönjas genom den "kanal" skär av Tivolihalvön från fastlandet. Kanalen är en kulturhistoriskt lämning efter det tillrättalagda 1700-talslandskapet som kommunen avser att bevara.

Under 2016 inventerades området av Ekologigruppen med avseende på naturvärden. Området har *påtagliga naturvärden* enligt naturvärdesklassningen. Intilliggande lövskogsparter hyser vinterhabitat för groddjur som leker i våtmarken såsom mindre vattensalamander, padda och grodor. Åtgärden att anlägga en större och djupare våtmark förväntas skapa bättre förutsättningar för våtmarken att fungera som ett sommarhabitat för groddjuren. Kommunen bedömer att områdets naturvärden inte kommer att skadas av våtmarken utan snarare utvecklas.

Med anledning av Statens växtskyddsanstalts tidigare verksamhet i området med bl.a. forskning och framställning av bekämpningsmedel, har kommunen låtit genomföra en miljöteknisk undersökning. Provtagning av metaller, organiska föroreningar och pesticider i mark och grundvatten har skett. Utredningen visar låga halter av föroreningar (metaller, pesticider och övriga organiska föroreningar) i marken och koncentrationerna underskrider riktvärdet för känslig mark (KM). Även grundvattnet uppvisar generellt låga föroreningshalter av såväl organiska som oorganiska ämnen. Bedömningen utifrån utredningen är att det inte föreligger några hinder avseende mark- och grundvattenföroreningar inför planerade anläggningsarbeten.

Kommunen har gjort en anmälan om förorenat område enligt 10 kap. 11 § miljöbalken till miljö- och byggnadsförvaltningen den 30 januari 2018. Förvaltningen gör bedömningen att det inte föreligger några hinder avseende mark- och grundvattenföroreningar inför framtida anläggningsarbeten, samt att ingen anmälan om avhjälpandeåtgärd enligt 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd behövs.

I området finns ett antal diken, varav några behöver rensas och rivs ut. Diket som ska rensas framgår av figur 1 i bilaga 2. I diket ska en dikessträcka på ca 160 m åtgärdas (sträcka A-D, bilaga 2). Sträckan A-C utgörs idag av ett öppet dike och sträckan C-E är kulverterad. Utmed dikessträckan A-B finns en tröskel som medför att dikets avvattnande funktion inte fungerar. Den bristfälliga avvattningen försämrar möjligheten till odling i området. Sträckan C-D, ca 15 m, utgörs av en trumma som anlagts utan markägaren, Solna stads, kännedom. Sträckan D-E består av en kulvert som anlades i samband med att koloniområdet byggdes på 1980-talet. Dikessträckan A-C ska rensas så att tröskeln undanröjs enligt dikesprofilen i figur 2 i bilaga 2. Sträckan C-D lämnas intakt efter inkomna synpunkter från lott 57 om att låta kulverten vara kvar.

Till punkt A rinner ett dike från befintlig våtmark (dike Y, figur 3, bilaga 2) och till punkt B ett annat dike (dike Y, figur 3, bilaga 2) som avvattnar hagen norr om våtmarken. Dessa diken fylls igen eftersom en ny vattendelare anläggs i syfte att styra ytvatten till våtmarken.

De skyddsåtgärder som kommunen avser vidta är att schakt- och grävarbeten utförs under höst och vinter då den biologiska aktiviteten är låg. Innan arbetena påbörjas töms våtmarken på vatten. När dammen är färdigställd fylls den långsamt med vatten för att minimera risken att grumligt vatten når Brunnsviken via bräddning. Då markprover visar låga halter av föroreningar i marken planerar kommunen inga specifika åtgärder för att hindra spridning av markföroreningar. Bullrande arbeten utförs under tider på dygnet som följer Solna stads lokala ordningsföreskrifter. Inga särskilda åtgärder är planerade till driftskedet.

Kommunen anger att Brunnsvikens ekologiska status idag är otillfredsställande och bedömer att våtmarksprojektet varken kommer att förbättra eller försämma vattenkvaliteten. Däremot kommer en ny dagvattendamm, som planeras söder om Pumphusvägen och öster om våtmarken, att få en positiv effekt på vattenkvaliteten i Brunnsviken. Den kommer att rena en stor del av det dagvatten som idag släpps orenat rakt ut i Brunnsviken.

Kommunen har remitterat Bostadsrättsföreningen Brunnsviken (Vetet 1) och Bergshamra koloniförening, samt hållit ett informationsmöte för allmänheten i Bergshamra bibliotek den 12 december 2017. Deltagare på mötet uppmuntrades att skicka in synpunkter om projektet. Information om den planerade våtmarken har funnits på kommunens hemsida sedan april 2017 och på Nationalstadsparkens hemsida.

Inkomna yttranden

Med anledning av kommunens anmälan har under hösten 2017 ett flertal spontana yttranden från närboende inkommit till Länsstyrelsen. Det som påtalas i dessa skrivelser är i korthet att inget samråd skett, att kommunen felaktigt beskriver marken som en våtmark och att kommunens underlag är felaktigt.

Ägarna av fastigheten Bergshamra 3:7 har uttryckt oro för att deras VA-ledningar i marken kan ta skada av planerade arbeten. Kommunen har bemött denna synpunkt med att komplettera sin anmälan med uppgifter och karta över placeringen av ledningarna. Kommunens experter på Tekniska förvaltningen har

Datum
2018-10-31

Beteckning
535-43890-2017

gjort en expertbedömning där de bedömer att risken för skada är liten då ledningarna ligger på frostfritt djup.

Länsstyrelsen har remitterat ärendet till miljö- och hälsoskyddsnämnden både före och efter komplettering av anmälan. Som enskilt berörda har ägarna till fastigheterna Vetet 1, Kornet 1 och Växten 1, Bergshamra 3:7, samt Bergshamra koloniförening remitterats. Förutom svaren från dessa remissinstanser har även spontana yttranden inkommit från:

- Gunnel Nordin och Peter Lamming (lott 57, Bergshamra koloniförening), den 11 juni 2018.
- Föreningen Kulturlandskaparna, den 9 oktober 2018.
- Leena Saenz, den 29 december 2017.
- Charlotte Örnlied (medlem i Brf Brunnsviken), den 5 november 2017.

Nedan redovisas synpunkter från dem som Länsstyrelsen bedömt vara enskilt berörda. Övriga skrivelser har omhändertagits och diarieförts i ärendet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är positiva till planerade åtgärder då det ökar den biologiska mångfalden, minskar översvämningsrisken, renar dagvatten samt är en möjlighet att få bukt med myggproblematiken. Nämnden menar att problemen med översvämningsrisker i koloniområdet kommer att försvinna då befintligt dike rensas och en tröskel/höjdpuckel avlägsnas. Likaså kan myggproblemen hanteras genom våtmarken i och med att vattenomsättningen förbättras. Nämnden framhåller att våtmarken med tillhörande dagvattenlösningar medför att Brunnsviken får ett renare vatten. Nämnden påpekar att marken där våtmarken ska anläggas är gamla odlingsmarker som tidigare ägts av Växtskyddsanstalten samt att det finns ett inventerat bestånd av groddjur i våtmarken. Vidare beskriver nämnden att området tidvis drabbats av översvämningsrisker och att stickmyggor etablerat sig här på senare år. Enligt kommunens lokala åtgärdsprogram har området utpekats som lämplig plats för rening av dagvatten och det är angeläget att dagvatten renas innan det når Brunnsviken.

Brf Brunnsviken (Vetet 1) anser att kommunens anmälan om vattenverksamhet ska avstyrkas alternativt att beslutet ska skjutas upp med anledning av bristerna i anmälan. Föreningen anser att kommunen inte gett en samlad och entydig beskrivning av verksamheten. De anser att beskrivningen att området är en våtmark är felaktigt och att marken för 30 år sedan var en äng. Föreningen begär att ett samråd genomförs, vilket man även påpekat under hösten 2017. De har uppmärksammat att följande saknas i anmälan: tydliga motiv och mätbara mål då markanvändningen ändras från betesmark till våtmark; riskanalys för barns säkerhet samt påverkan på närliggande byggnader; beskrivning av gräv- och schaktarbeten, buller samt hantering av myggproblematiken; handlingsplan vid upptäckt av markföroreningar, liksom kostnadsberäkningar för anläggningen och en långsiktig skötselplan.

Gunnel Nordin och Peter Lamming (lott 57, Bergshamra koloniförening) motsätter sig att det övertäckta diket på lott 57 grävs upp och ersätts av ett permanent och vattenfylldt öppet dike såsom kommunen beskrivit i handlingarna.

Datum
2018-10-31

Beteckning
535-43890-2017

De menar att risken för mygg ökar i och med att det kommer stå vatten i diket. De motsätter sig också att deras koloniyta minskar med ett öppet dike inom kolonilotten. De anser att tidigare översvänningsproblematik försvann i och med den omgrävning och nedläggning av nya rör skedde våren 2016. De vänder sig mot kommunens beskrivning att diket olovligen täckts över och menar att koloniföreningen tillhandahållit material och medverkat vid röromläggningen.

Bergshamra koloniförening är positiv till planerad åtgärd, under förutsättning att myggproblematiken hanteras, samt att dagvattnet omleds från berget till våtmarken och därefter ut i Brunnsviken vid Kraus grav. Föreningen framför i sitt yttrande till kommunen att flera kolonilotter väster om Tivolivägen blir vattensjuka vid snösmältningen och vid kraftiga regn. Föreningen anser att dagvatten ska ledas i ett dike längs med berget/gångstigen till våtmarken, inte tvärs gångstigen. Föreningen är positiva till anläggandet av en vall utmed det gamla diket och påpekar att vallen bör förses med en tät kärna för att minska risken för översvämningar.

Föreningen är nöjda att diket mellan punkt A och B åtgärdas samt att dike Y läggs igen. Föreningar påpekar att viktig information om höjdskillnad mellan punkt E och Brunnsviken, Ålkistan, saknas. De framför att vattennivån i Brunnsviken brukar variera med en halvmeter, vilket man bör ta hänsyn till vid beräkning av avrinningen från området. Föreningen efterlyser en markprofil från planerad våtmark till Brunnsviken där även vattennivån i Brunnsviken anges. Föreningen har i svar till kommunen i november 2017 framfört att utloppet till våtmarken bör ledas till Brunnsviken via Kraus grav, om nivåskillnaden är liten. Det menar föreningen skulle förhindra problem med översvämningar mellan punkt B och E i diket. Föreningen menar vidare att bräddvatten från våtmarken kan ledas till Solna Vattens öppna dike eller i en kulvert.

Föreningen ser positivt på att en skötselplan utformas och menar att spolning av kulvertar utmed Tivolivägen även bör ingå för att säkerställa flöden i diken. Föreningar bedömer att myggproblemen kan komma att minska om våtmarken sköts på rätt sätt.

Föreningen nämner att en kulvert ersatts med en större dimension år 2016 och att man därefter inte haft problem med översvämningar. Föreningens slutsats är att denna kulverterade sträcka kan bibehållas.

Rikard Höse (RH) och Sara Åsbrink (SÅ), ägare till *Bergshamra 3:7* avstyrker den planerade våtmarken. De anser att anmälan är bristfällig. Deras fastighet, *Bergshamra 3:7*, omnämns inte i anmälan och information om ledningsservitut saknas och tillfördes ärendet först i maj 2018. De anser även att en geologisk undersökning saknas. Fastigheten *Bergshamra 3:7* har ett ledningsservitut för vatten och avlopp samt telefoni/data. RH och SÅ anser att kommunens beskrivning om att området är en våtmark är felaktig, men att marken varit vattensjuk sedan ett dagvattendike anlades.

Den största oro RH och SÅ har angående planerad våtmark är att deras ledningar ska skadas. De uppger att deras ledningar går i kanten på fastigheten *Bergshamra 3:1*, intill koloniområdet, där en vall med fyllnadsmassor och en gångstig ska

Datum
2018-10-31

Beteckning
535-43890-2017

anläggas. RH och SÅ menar att det finns stor risk att deras ledningar skadas genom tyngden av massor eller arbetsmaskiner, eller av rörelser i marken då marken i området består av lera. RH och SÅ ifrågasätter expertutlåtandet från Solna Vatten om att ledningarna inte kommer att skadas. De menar att utlåtandet måste vara mer underbyggt. RH och SÅ anser att kommunen ska kunna visa att ledningarna inte kommer att skadas. De kräver en ansvarsförbindelse där kommunen åtar sig att reparera och betala för eventuella skador.

Brf Riksbyggen Kornet (Kornet 1) avstyrker anläggandet av dagvattendammar/våtmarker i området. De påpekar att det saknas information om dagvattendammen som ska anläggas strax söder om Pumphusvägen och i direkt anslutning till deras fastighet. Föreningen är djupt oroad över konsekvenserna av de två planerade anläggningarna, i synnerhet den vid Pumphusvägen. De menar att underlaget i anmälan inte ger en komplett bild av planerad verksamhet och att kommunen behöver ge en mer samlad och entydig beskrivning av anläggningarna. Föreningen menar vidare att en underhållsplan saknas, liksom en beskrivning av eventuella konsekvenser för grannfastigheterna. Föreningen anser att kommunen ska kalla till samråd med samtliga berörda fastighetsägare.

Föreningen framhåller risken med sättningar och skador på deras fastighet eftersom endast byggnader men inte terrasser är pålade. Med anledning av detta kräver föreningen att kommunen genomför en besiktning och lämnar garantier innan eventuella arbeten inleds. Föreningen ser en säkerhetsrisk med de två planerade dammarna då det finns många lekande barn i området. Man tar även upp risken med ökande myggproblem och störningar i form av buller och arbetsmaskiner under byggskedet. Man anmärker även på att den markundersökning som gjorts endast är översiktlig och att det saknas en riskanalys och åtgärdsplan om markföroreningar skulle påträffas.

Föreningen anser att kommunen ska ta fram en alternativ plan för dagvattenhanteringen, som inte innebär väsentliga ingrepp i Nationalstadsparken eller potentiellt stora negativa konsekvenser för grannfastigheter och boende i området. De menar att det innebär betydande förändringar att anlägga dammar på ett område som idag används för bete.

Föreningen Kulturlandskaparna är en ideell förening som arbetar för biologisk mångfald. Föreningen påpekar att de inte blivit tillfrågade av kommunen att inkomma med synpunkter på planerade åtgärder. De har fått på bete på fastigheten Bergshamra 3:1, både väster och öster om koloniområdet och har sedan 1996 ett avtal med kommunen avseende detta. De är oroliga att deras betesmarker ska tas i anspråk så att bete inte längre kan bedrivas i området. De menar att ytan för bete har minskat sedan dagvattendiket anlades i området och gjorde betesmarkerna blötare. Föreningen anser att planerad våtmark inverkar på föreningens möjligheter att bedriva sin verksamhet. De avstyrker att våtmarken anläggs eftersom de anser att den västra hagen berörs av verksamheten. De menar att ärendet bör hanteras av mark- och miljödomstolen.

Datum
2018-10-31

Beteckning
535-43890-2017

Kommunens bemötande

Kommunen har bemött de synpunkter som inkommit från dem som Länsstyrelsen remitterat. Svaren finns i sin helhet i bilaga 3. Nedan är en sammanfattning och sammanställning av relevanta frågor.

Risk för skador på närliggande fastigheter

Avseende risk för skador på närliggande fastigheter bedömer kommunen att våtmarken inte kommer att påverka grundvattennivån och att risken för skada därmed kan avfärdas.

Säkerhetsrisk för lekande barn

Angående säkerhetsrisken för lekande barn i området följer kommunen barnsäkerhetsrådets rekommendationer vid utformningen av våtmarken. Kommunen bedömer att våtmarken inte utgör någon fara för pulkaåkande barn då den ligger drygt 100 m från närmaste kulle och det finns en gång- och cykelväg samt ett dike däremellan.

Myggproblematiken

Angående risken för myggproblem menar kommunen att en permanent vattenyta som våtmarken kommer att utgöra inte orsakar myggproblem, utan att det är återkommande översvämningar av gräsmarker som framkallar översvämningsmyggor. Genom att anlägga våtmarken försämras livsbetingelserna för stickmyggor. Våtmarken medför även att antalet myggpredatorer ökar såsom salamandrar, grodor, paddor och sländlarver. Om myggproblem trots allt skulle uppstå kommer kommunen att utreda orsakerna i en åtgärdsplan.

Risk för buller

Avseende risken för buller kommer kommunen följa Solna stads lokala ordningsföreskrifter.

Hantering av föroreningar i området

Frågan om föroreningar i området från tidigare verksamhet har hanterats genom att markundersökningar planerats i samråd med miljö- och byggnadsförvaltningen, som är tillsynsmyndighet över dessa frågor. Förvaltningen har bedömt att schaktmassorna i projektet inte behöver anmälas för sanering. Om förorenade massor påträffas kommer kommunen omgående att anmäla det till tillsynsmyndigheten, för beslut om hantering genom provtagning och sanering.

Risk för ledningsbrott

Kommunen erkänner sitt misstag med att inte omgående kontakta ägarna till fastigheten Bergshamra 3:7. Efter kontakt med Rikard Höse har dock kommunen kompletterat sin anmälan med information om gällande ledningsservitut för fastigheten. Kommunen påpekar att det är branschpraxis att konsulten undersöker befintliga ledningar i marken och planerar sitt arbete med hänsyn till detta. Kommunen påtalar även att servitutsavtalet inte medger bebyggelse och anläggningsarbeten som medför skada på ledningar eller som hindrar tillsyn och reparation. Detta beaktas av kommunen i projektet. Utöver detta anser kommunen inte att man är skyldig att föra något i bevis eller göra någon ansvarsförbindelse. Kommunens anlitade geotekniker bedömer att risken för sättningar i marken, med

Datum
2018-10-31

Beteckning
535-43890-2017

anledning av belastningen från den 50 cm höga vall som planeras, är liten. Kommunen kommer även välja arbetsmaskiner utifrån markens beskaffenhet.

Samråd

Inledningsvis genomfördes informationsinsatser till allmänheten enligt vad som ansågs vara en rimlig omfattning. Då det framkom att det lokala engagemanget var stort valde kommunen att hålla ett informationsmöte i Bergshamra bibliotek den 12 december 2017. På mötet informerades om möjligheten att lämna synpunkter. All information om projektet har funnits tillgänglig på flera hemsidor.

Bete i Tivoliområdet

Angående bete i området har kommunen angett att Västra hagen ska utvärderas avseende lämpligheten för fårbete efter att våtmarken anlagts. I övrigt kommer fårbete att finnas kvar i Tivoliområdet.

Kulvert eller öppet dike vid lott 57

Kommunen uppger att man i nuläget inte har något intresse att driva frågan om att ersätta kulverten på lott 57 med ett öppet dike mot lottinnehavarnas vilja. Kommunen bedömer att kulvertens dimension är tillräcklig för att avleda vatten. Kommunen ändrar därför sina planer på begäran och låter kulverten vara kvar.

Utloppsdikey mot nordväst via Kraus grav

Ett utlopp mot nordväst har utretts inom projektet. Det skulle kräva mer omfattande arbeten samt schaktning i berg. Eftersom kommunens flödesberäkningar visar att det inte krävs något nytt utlopp har kommunen nöjt sig med nuvarande lösning.

Planerad dagvattendamm vid Pumphusvägen

Dagvattendammen vid Pumphusvägen är ett separat projekt och kommunen menar att man informerat om detta projekt i tillräcklig utsträckning.

Länsstyrelsens bedömning

Inledningsvis ska Länsstyrelsen ta ställning till om anmäld åtgärd är vattenverksamheter enligt 11 kap. miljöbalken. Därefter görs en bedömning om vattenverksamheten ryms inom en anmälan enligt 11 kap. 9 a § miljöbalken. Länsstyrelsen bedömer att anläggandet av en våtmark på fastigheten Bergshamra 3:1 på Tivolihalvön i Solna stad uppfyller kriteriet för anmälan enligt punkt 1 i förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.

När Länsstyrelsen bedömer att anmälningsärendet är tillräckligt utrett, ska Länsstyrelsen besluta om eventuella förbud, förelägga verksamhetsutövaren om att vidta de försiktighetsåtgärder som behövs eller förelägga om tillståndsplikt med avseende på verksamhetens påverkan på allmänna eller enskilda intressen. Vid bedömning om verksamhetens påverkan på enskilda intressen ska särskilt beaktas om det i ärendet finns yrkanden om tvångsrätt, ersättning eller inlösen.

Länsstyrelsen anser att ärendet är tillräckligt utrett och att myndigheten haft tillgång till den information som krävs för att fatta beslut. Ett flertal synpunkter har inkommit med krav om att samråd ska genomföras. I ett anmälningsärende

Datum
2018-10-31

Beteckning
535-43890-2017

finns inga motsvarande krav på samråd som i ett tillståndsärende. Syftet med samrådet är att undersöka verksamhetens påverkan på miljön. Länsstyrelsen anser att kommunen, via det underlag man tagit fram och det informationsmöte man hållit, uppfyllt de krav man kan ställa på undersökningar i ett anmälningssärende.

Bedömning av påverkan på enskilda intressen

Enligt Högsta domstolens uttalanden i NJA 2004 s. 590 ska sakägarstatus tillkomma varje person som kan tillfogas skada eller utsättas för en annan olägenhet genom den verksamhet som planeras, om risken för skada eller olägenhet rör ett av rättsordningen skyddat intresse och inte är enbart teoretiskt eller obetydligt. Sakägarbegreppet ska tolkas likadant även när anmälningspliktiga verksamheter prövas (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 13 april 2016 i mål M 8459-15).

Länsstyrelsen har gett miljö- och hälsoskyddsnämnden, samt enskilda och organisationer som har särskilt intresse i saken tillfälle att yttra sig enligt 22 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m. Länsstyrelsens bedömning är att ägarna till fastigheterna Vetet 1, Kornet 1 och Växten 1, Bergshamra 3:7, samt Bergshamra koloniförening är berörda sakägare och föreningen Kulturlandskaparna nyttjanderättsägare. Länsstyrelsen bedömer därmed att alla som har särskilt intresse i saken fått möjlighet att framföra sina synpunkter.

Frågan när en vattenverksamhet behöver tillståndsprövas med hänsyn till påverkan på enskilda intressen framgår av förarbetena till miljöbalken (Prop. 2004/05:129 s. 72). En förutsättning för att en vattenverksamhet kan hanteras som en anmälan är att den inte har någon påverkan av betydelse på närliggande fastigheter och att denna påverkan inte är föremål för tvist.

Risk för skador på närliggande fastigheter

Länsstyrelsen bedömer att våtmarken inte medför några påtagliga förändringar i grundvattennivåer. Anläggandet av våtmarken kan möjligen ge upphov till en begränsad och lokal höjning av grundvattenytan. En höjning av grundvattenytan kommer dock inte påverka pålningarna, varmed risken för skada på närliggande fastigheter kan avfärdas.

Risk för ledningsbrott

Risken för ledningsbrott bedömer Länsstyrelsen som liten med utgångspunkt från anmälan och kommunens bemötande. Kraven i ledningsservitutet att anläggningsarbeten inte får medföra skada på ledningar eller hindra tillsyn och reparation torde vara en försäkran att arbetena kommer att genomföras på ett sådant sätt att inga skador uppstår.

Säkerhetsrisken för lekande barn

Avseende risken att lekande barn i området ska förolyckas vid våtmarken avfärdar Länsstyrelsen utifrån kommunens bemötande med att man följer barnsäkerhetsrådets rekommendationer, samt att avståndet till pulkabackarna är stort och att en gång- och cykelväg samt ett dike finns emellan.

Datum
2018-10-31

Beteckning
535-43890-2017

Buller

Länsstyrelsen anser att kommunens försäkran om att kommunens lokala ordningsföreskrift ska följas är tillräckliga försiktighetsmått.

Myggproblematiken

Länsstyrelsen gör ingen annan bedömning än kommunen angående risken för myggproblem och anser att anläggandet av en våtmark torde vara en positiv åtgärd i detta hänseende. Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen åtar sig att utreda orsakerna i en åtgärdsplan om myggproblem trots allt skulle uppstå.

Bete

Kommunen skriver i sitt bemötande att betet i Västra hagen kommer att utvärderas avseende lämpligheten för fårbyte efter att våtmarken anlagts. I övrigt kommer fårbyte att finnas kvar i Tivoliområdet. Med utgångspunkt från detta anser Länsstyrelsen att föreningen Kulturlandskaparnas oro, om att deras betesmarker tas i anspråk och inget bete längre kan bedrivas, är obefogad.

Inga yrkanden om särskild tvångsrätt, ersättning eller inlösen har ställts.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att anmäld vattenverksamhet inte har någon påverkan av betydelse på närliggande fastigheter och att denna påverkan inte är föremål för tvist. Därmed ser Länsstyrelsen inga skäl att förelägga kommunen att söka tillstånd med anledning av påverkan på enskilda intressen.

Bedömning av påverkan på allmänna intressen

Våtmarken mynnar i kustvattenförekomen Brunnsviken (SE658507-162696) som har *otillfredsställande ekologisk status* samt *uppnår ej god kemisk status*. Miljökvalitetsnormen är *god ekologisk status 2027*. Länsstyrelse bedömer att planerad åtgärd ökar möjligheterna att följa miljökvalitetsnormen och att den kemiska statusen inte försämras.

Länsstyrelsen ser positivt på åtgärder som syftar till att restaurera våtmarker. Våtmarker har många fördelar för miljön. De stärker landskapets egen förmåga att hålla kvar och jämna ut vattenflöden och ökar den biologiska mångfalden. Våtmarken är även ett filter för näringsämnen och föroreningar.

Länsstyrelsen konstaterar att inga för Länsstyrelsen kända fasta fornlämningar, kulturmiljövärden eller höga naturvärden berörs av planerade åtgärder.

De eventuella riskerna med föroreningar i marken har kommunen hanterat genom att samråda med tillsynsmyndigheten (miljö- och byggnadsförvaltningen) vid provtagningen. Den miljötekniska markundersökningen som utförts är trots allt något översiktlig och det kan inte uteslutas att bekämpningsmedel, som följd av den historiska verksamhet som bedrivits i närområdet, kan finnas i högre koncentrationer i andra delar av undersökningsområdet. Med anledning av detta, samt att halterna av nickel och zink är något förhöjda, ser Länsstyrelsen skäl att ställa krav på skyddsåtgärder under byggskedet så att förorenat vatten inte når Brunnsviken. Anordningar såsom geotextilduk, slamfällor ska installeras i utloppsdiket för att hindra grumligt vatten att avrinner mot Brunnsviken. Det bör även utformas ett kontrollprogram med huvudsyfte att kontrollera att förorenande

ämnen och grumligt vatten inte når Brunnsviken. Frågor som rör driften kan hanteras i den skötselplan som ska tas fram i samråd med Länsstyrelsen.

Om planerade arbeten utförs i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i anmälan och angivna försiktighetsmått följs bedömer Länsstyrelsen att planerad vattenverksamhet inte innebär någon miljöpåverkan av betydelse på vattenområdet.

Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen att ärendet är tillräckligt utrett, att planerade åtgärder ryms inom en anmälan enligt 11 kap. 9a § miljöbalken, samt att åtgärderna får en begränsad påverkan på allmänna och enskilda intressen. För att begränsa miljöpåverkan förelägger Länsstyrelsen om försiktighetsmått enligt *punkterna 1–5* under rubriken *Beslut*.

Lagstiftning

Enligt 11 kap. 3 § miljöbalken utgör åtgärd som syftar till att ändra vattnets djup eller läge en vattenverksamhet.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för vattenverksamheter. En tillsynsmyndighet får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken ska följas.

I förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m. framgår vilka vattenverksamheter som kan anmälas samt hur en anmälan ska handläggas. Enligt punkt 1 i 19 § förordning (1998:1388) om vattenverksamheter m.m. är anläggande av våtmark där vattenområdet har en yta som inte överstiger 5 hektar en anmälningspliktig vattenverksamhet.

Upplysningar

En förutsättning för att få utföra arbeten i vatten är att man har rådighet över vattenområdet. Rådighet över ett vattenområde har man genom att äga vattenområdet, via servitut eller genom avtal med fastighetsägaren.

Den aktuella åtgärden berör inte någon känd fornlämning. Om en okänd fornlämning påträffas ska arbetet avbrytas och anmälan ske till Länsstyrelsen.

Den som genomför en verksamhet eller vidtar en åtgärd är skyldig att ta miljöhänsyn så att skador och olägenheter inte uppkommer på människors hälsa eller miljön enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken.

Som verksamhetsutövare har man enligt 26 kap. 19 § miljöbalken ansvar att fortlöpande kontrollera och följa upp hur verksamheten påverkar människors hälsa och miljön, samt skyldighet att vidta de åtgärder som krävs för att motverka eller förebygga negativ påverkan.

Beslutande

Beslutet har fattats och godkänts digitalt av miljöhandläggare Sara Frödin Nyman.

Datum
2018-10-31

Beteckning
535-43890-2017

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt.
I bilaga 4 finns närmare upplysningar om hur man gör.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor:

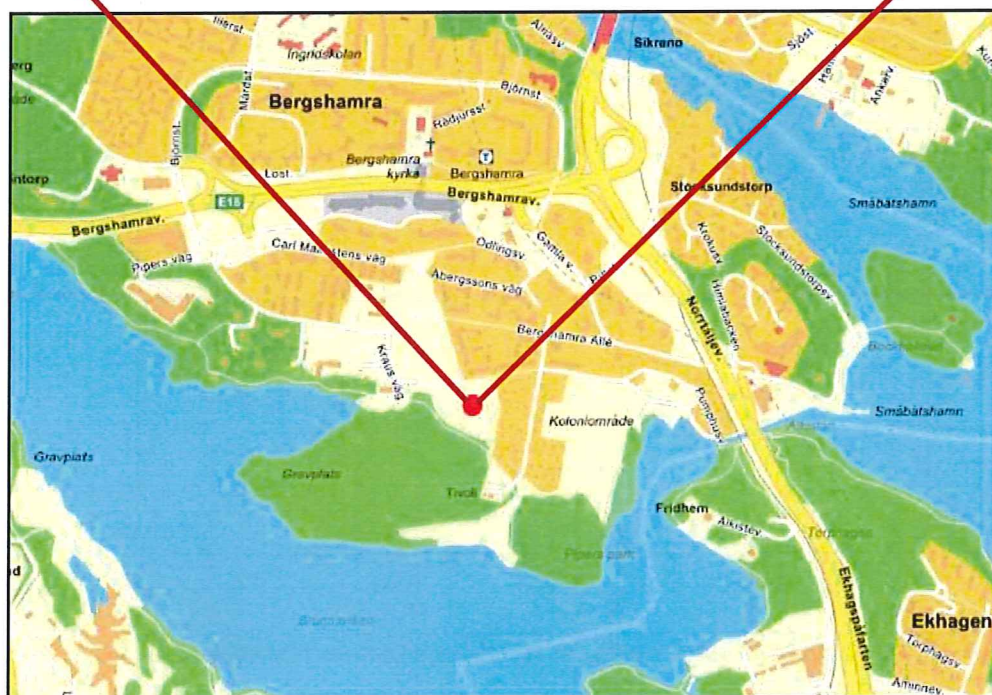
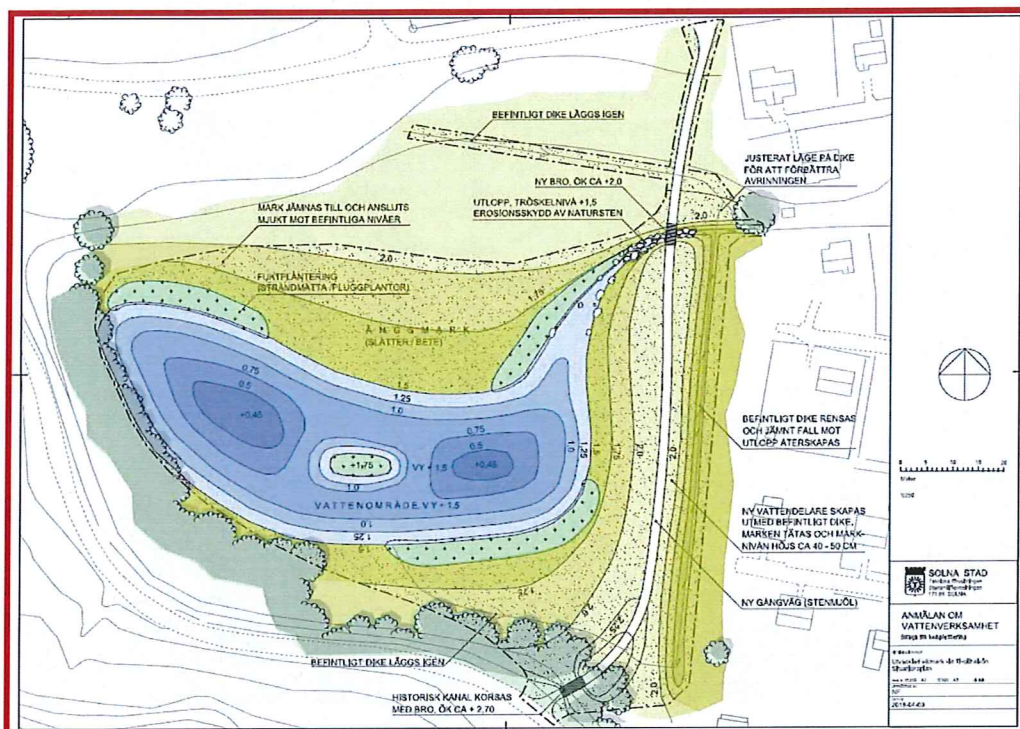
- Bilaga 1: Beslutskarta.
- Bilaga 2: Planerade åtgärder i diken.
- Bilaga 3: Kommunens bemötande av inkomna yttranden.
- Bilaga 4: Hur man överklagar.

Kopia:

Solna stad, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, mhf@solna.se
Bergshamra 3:7, Sara Åsbrink & Rikard Höse, Kraus Paviljong, Tivolivägen 70,
170 74 SOLNA
Bergshamra koloniförening, c/o Monica Karlsson, Riksdalersvägen 7, 129 32
HÄGERSTEN
Vetet 1, Brf Brunnsviken, Bergshamra Allé 49, 170 77 SOLNA
Kornet 1, Box 9051, 102 71 STOCKHOLM
Växten 1, Pulsen Fastighet Växter AB, Box 881, 501 15 BORÅS

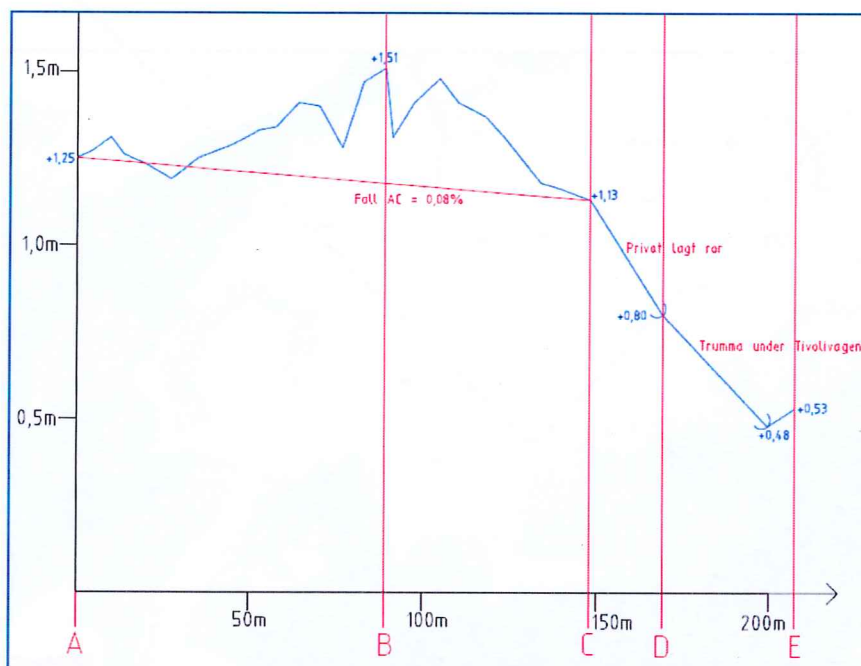

Enheten för miljöskydd
Sara Frödin Nyman

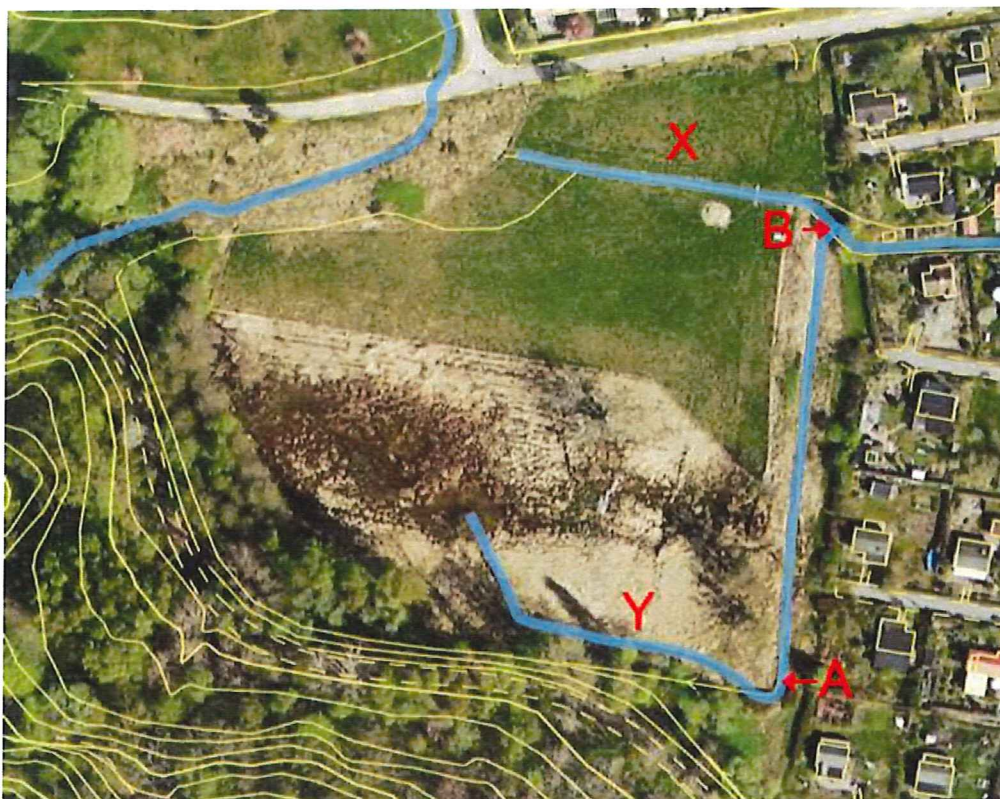
Figur 1 a. Diket som ska rensas. En dikessträcka på ca 160 m planeras att åtgärdas (sträcka A-D, bilaga 2). Sträckan A-C utgörs idag av ett öppet dike och sträckan C-E är kulverterad.

Figur 2. Profil av dikesbotten mellan sträcka A-E. Planerad rensning är den röda linjen mellan A-C.

Datum
2018-10-31

Beteckning
535-43890-2017

Figur 3. Dike X och Y, väster om koloniområdet, som ska läggas igen.

SOLNA STAD
Tekniska förvaltningen

2018-09-20

Länsstyrelsen i Stockholm
Enheten för miljöskydd
Box 22067
104 22 Stockholm

För kännedom
Sara Frödin

Yttrande om inkomna handlingar i ärende 535-43890-17

Solna stad har tagit del av de fem yttranden som inkommit till länsstyrelsen angående den anmälan om vattenverksamhet som gjorts för Solna stads planer att utveckla våtmarken norr om Tivolihalvön i Bergshamra.

Inkomna yttranden bemöts i bifogade fem skrivelser. Solna stads kommentarer följer i samma ordning som de synpunkter och frågor som har framförts i respektive yttrande.

- Bilaga 1 - Svar på BRF Brunnsvikens yttrande
- Bilaga 2 - Svar på Gunnel Nordins och Peter Lammings yttrande
- Bilaga 3 - Svar på Bergshamra koloniförenings yttrande
- Bilaga 4 - Svar på Rikard Höses och Sara Åsbrinks yttrande
- Bilaga 5 - Svar på BRF Kornets yttrande

Med vänlig hälsning

Nils Forsberg
Stadsträdgårdsmästare

SOLNA STAD
Tekniska förvaltningen

Svar på BRF Brunnsvikens yttrande

Föreningen har informerats om att ansvaret delas mellan projektledare, avdelningschef, förvaltningschef och ansvariga politiker i tekniska nämnden. Ytterst ansvarig för åtgärden är Solna stad.

Projektet följer barnsäkerhetsrådets rekommendationer avseende utformning. Våtmarken ligger drygt 100 meter från den närmsta kullen och däremellan finns en GC-väg och ett dike. Det har inte bedömts utgöra en fara för pulkaåkande barn att utveckla våtmarken.

I dessa frågor förlitar sig Solna stad på anlitad externa expertis som menar att det inte finns någon anledning till oro eftersom projektet inte påverkar grundvattennivån. Staden har ingen anledning att ifrågasätta denna bedömning.

Solna stad följer gällande lagstiftning. Om projektet skulle ge negativa konsekvenser på närliggande fastigheter så är staden i egenskap av fastighetsägare och byggherre ansvarig för detta.

Förekomst av öppet vatten behöver i sig inte utgöra grund för något myggproblem. Översvämningsmyggor kräver ganska specifika förhållanden för att trivas, dvs flacka, tidvis översvämmade gräsmarker. Vid översvämningarna bildas små, grunda och stillastående vatten i markens ojämnheter och dessa är optimala för larvernas utveckling. I västra hagen vid Tivoli uppstår just dessa förhållanden som översvämningsmyggan vill ha. Projektet innebär att marken i och runt våtmarken slätas till och ges ett jämnt fall mot ett samlat vatten vilket kommer att försämra livsbetingelserna för översvämningsmyggan. Dessutom kommer projektet att gynna myggpredatorer, t.ex. salamandrar, grodor, paddor och sländlarver. Risken att myggproblemet skulle förvärras av projektet bedöms därför som liten. Om det mot förmodan ändå skulle ske behöver orsakerna utredas innan en åtgärdsplan kan tas fram.

Staden kan i dagsläget inte ge några garantier för hur länge arbetet kommer att pågå, men ambitionen är att terrasseringsarbetena ska hinnas med under november och december. Solna stads lokala ordningsföreskrifter avseende arbetstid och buller kommer att följas.

Våtmarken kommer på det djupaste stället att vara ca 1 m djup, men det handlar om en liten yta. Medeldjupet kommer att vara betydligt mindre. Förenklat kan man tänka sig en rak kon med bas på 3000 m² och höjd 1 m. Den får då volymen 1000 m³ vilket också är vad vi uppskattar schaktvolymer till i dagsläget. Eftersom projektet eftersträvar massbalans kommer en mer noggrann beräkning att tas fram före byggstart.

Vilken typ av markundersökning som skulle genomföras bestämdes i samråd med miljö- och byggnadsförvaltningen som är tillsynsmyndighet för aktuell verksamhet. Utifrån den miljötekniska markundersökning som genomförts och en beskrivning av hur schaktmassor avser att hanteras i projektet har miljö- och byggnadsförvaltningen också meddelat att projektet inte behöver göra någon saneringsanmälan.

Platsen där våtmarken ligger brukades som åkermark under den period då gifttunnor dumpades på olika platser i närområdet. Risken att det påträffas nedgrävda tunnor med miljögifter bedöms därför som liten. Entreprenören ska vid grävningsarbeten vara uppmärksam på avvikelser i jordens lukt och/eller färg. Vid misstanke om att förorenade massor påträffats kommer detta att anmälas till Solna stad omgående för beslut om hantering genom provtagning och sanering.

Projektbudgeten är runt 2 miljoner, varav ca 1,4 miljoner är avsatta för anläggningsarbetet. Årlig driftkostnad bedöms ligga på ca 10–20 000 kronor.

Att kartan inte är identisk beror på att de inte visar samma sak. Den första kartan visar den planerade utformningen på våtmarken. Den andra kartan visar befintliga diken.

Det är oklart vilken bilaga som åsyftas i yttrandet, men det stämmer att den utvecklade våtmarken och den planerade dagvattendammen vid Pumphusvägen är separata projekt.

Aktuell information om markförlagda ledningar erhålls genom "ledningskollen", en webbaserad tjänst där man kan få kontakt med ledningsägare som har anläggningar inom ett visst avgränsat område.

Informationsinsatser till Solnaborna har genomförts vid ett flertal tillfällen:

- Det ligger som en nyhet på Solna stads hemsida sedan 27/4 2017:
<https://www.solna.se/sv/boende-miljo/nyheter-boende-miljo/utvecklingsprojekt-i-kungliga-nationalstadsparken/>
- Länsstyrelsen har haft en nyhet om projektet 5/7 2017:
<http://www.lansstyrelsen.se/Stockholm/Sv/nyheter/2017/Sidor/Projekt-for-13-miljoner-i-Kungliga-nationalstadsparken.aspx>
- Det har funnits en nyhet på Nationalstadsparkens hemsida:
<http://www.nationalstadsparken.se/default.aspx?id=6158&ptid=0>
- P4 Stockholm har haft ett inslag om detta:
<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=103&artikel=6686470>
- Haga Brunnsvikens vänner har rapporterat om projektet:
<https://haga-brunnsviken.org/eva-walden/>

Efter det att BRF Brunnsviken hört av sig till Solna stad och bett om ett samråd anordnades 2017-12-12 ett informationsmöte i Bergshamra bibliotek angående stadens planer. På mötet deltog från Solna stads sida tekniska nämndens ordförande Magnus Persson, miljö- och hälsoskyddsnämndens ordförande Anna Lasses och stadsträdgårdsmästare Nils Forsberg. På mötet informerades också om möjligheten att lämna skriftliga synpunkter vilka staden lovade skulle skickas som komplettering till stadens anmälan om vattenverksamhet.

I dagsläget lämpar sig den så kallade Västra hagen illa för fårbete eftersom den i allmänhet är för fuktig. Efter att åtgärderna genomförts kommer lämpligheten för fortsatt fårbete att utvärderas. Om den fortfarande är för fuktig för fårbete kommer marken istället att slås som äng, men det kommer även fortsättningsvis finnas fårbete kvar i Tivoliområdet.

Huruvida det funnits en våtmark på platsen historiskt kan diskuteras beroende på vilken historisk epok man tar avstamp i, men stadens ambition är inte att "återställa" utan att utveckla den våtmark som redan finns på platsen. Värdet av det historiskt hävdade eller brukade landskapet ska inte förringas, men det behöver vägas mot andra intressen. I detta fall har det biologiska värdet av en utvecklad våtmark bedömts som mer angeläget.

Arbetet skulle kunna finansieras helt med skattemedel, men det skulle inte vara att hushålla med stadens resurser. Eftersom länsstyrelsen har förklarat att detta är ett så angeläget projekt för den biologiska mångfalden att staden kan få 50% av kostnaderna i medfinansiering vore det orimligt att inte gå med på det.

Svar på Gunnel Nordins och Peter Lammings yttrande

Bergshamra koloniförening har sedan 1995 haft kontakt med Solna stad om att områdets avvattning är så bristfällig att odling försvåras. Eftersom marklutningarna i området är så pass små så har staden behövt undersöka alla upptänkliga möjligheter att förbättra avvattningen. Att ta bort den aktuella kulverteringen har identifierats som en potentiell förbättringsåtgärd, men efter samtal med stadens konsult har den nya kulverten bedömts klara de beräknade flödena med den utvecklade våtmarken. Solna stad har därför i dagsläget inget intresse av att driva denna fråga.

Att föreningens styrelse känt till kulverteringen av diket är inte liktydigt med att den utförts lovligen. Rörläggning och kulvertering av öppna diken räknas som vattenverksamhet enligt 11 kap. 2 § 1 p. MB och kräver en anmälan om vattenverksamhet till länsstyrelsen. Eftersom Bergshamra koloniförening arrenderar marken ska också markägarens - Solna stads - yttrande bifogas anmälan.

Ett öppet dike behöver inte innebära ett myggproblem. Eftersom diket i övrigt ligger helt öppet borde just denna begränsade kulvertering ha marginell betydelse för mängden myggor i området.

Svar på Bergshamra koloniförenings yttrande

Att förlänga dikesprofilen till Brunnsviken och ställa den i relation till Brunnsvikens varierande vattennivå skulle visa att fallet i diket blir svagt (ca 0,15%) och att avvattningen blir sämre vid högvatten i Brunnsviken. För att förbättra förhållandena mer än vad Brunnsvikens vattenståndsvariationer medger skulle ett invallningsföretag behöva inrättas, där vatten hålls på en lägre nivå än Brunnsviken genom pumpning. Ett sådant invallningsföretag är inte aktuellt. Bedömningen är att projektet ändå kommer att innebära en stor förbättring av dräneringen i odlingsområdet.

Att leda ut dagvattnet mot nordväst har utretts inom projektet, men det har visat sig vara ett komplicerat och omfattande arbete som skulle kräva bergschakter eftersom höjdförhållandena är ogynnsamma. Eftersom flödesberäkningar visat att något nytt utlopp inte är nödvändigt för att uppnå projektets syften valde staden att inte gå vidare med den lösningen.

Huruvida den av koloniföreningen kulverterade delen av diket kan lämnas i befintligt skick är en dels är det en tillståndsfråga och dels en fråga mellan arrendator och markägare. Efter samtal med konsult har staden gjort bedömningen att den nya kulverten kommer att klara de flöden som beräknas med den utvecklade våtmarken. Solna stad har därför i dagsläget inget intresse av att driva denna fråga.

Staden är medveten om myggproblematiken i området och medverkande biologers bedömning är att åtgärderna kommer att försämrings livsbetingelserna för översvämningsmyggan.

Svar på Rikard Höses och Sara Åsbrinks yttrande

Inför anmälan om vattenverksamhet kontaktades arrendatorer och nyttjanderättshavare som ansågs vara direkt berörda av den planerade åtgärden. I de fall länsstyrelsen är av en annan uppfattning om vilka som är direkt berörda så tar länsstyrelsen direktkontakt med vederbörande efter att anmälan gjorts. Solna stad bedömde inte att kringliggande fastighetsägare var direkt berörda av åtgärden och de kontaktades därför inte av Solna stad. Vad gäller Bergshamra 3:7 var denna bedömning felaktig då fastigheten har ett gällande ledningsservitut i det berörda området. Staden har efter uppmaning från fastighetsägare Rikard Höse kompletterat anmälan med uppgifter om detta servitut.

Inför ett borrhningsarbete är det branchpraxis att konsulten undersöker befintlig ledningssituation och planerar sina borrhpunkter med hänsyn till var det finns ledningar.

Enligt servitutsavtalet får bebyggelse och andra anläggningar inte utföras så att skada uppkommer på ledningarna eller att tillsyn och reparation av ledningarna hindras. Detta har beaktats i projektet. Avtalet föreskriver utöver detta ingenting om skyldighet att föra något i bevis eller någon ytterligare ansvarsförbindelse i det fall staden vill ändra markanvändningen på platsen. Inkopplad geotekniker har meddelat att det är liten risk att en 50 cm hög vall skulle orsaka några sättningar i marken och entreprenadmaskiner kommer att väljas utifrån markens beskaffenhet.

Solna stad följer gällande lagstiftning. Om projektet skulle ge negativa konsekvenser på närliggande fastigheter så är staden i egenskap av fastighetsägare och byggherre ansvarig för detta.

Förhållandena på platsen har förändrats över tiden. De förhållanden som finns idag faller inom Våtmarksinventeringens (VMI's) definition av en våtmark.

Att rena dagvatten från diket väster om Vetet 1 var initialt ett av syftena med projektet. Det togs emellertid bort efter att våra konsulter räknat på vattenflödena och kommit fram till att det skulle försämra förutsättningarna för amfibier i våtmarken. Det kommer alltså inte att ske någon tillförsel av dagvatten till våtmarken. Det stämmer för övrigt att det skulle ha begränsad effekt på Brunnsvikens vattenkvalité och därför behöver så många tillopp som möjligt åtgärdas. Enligt EU's vattendirektiv ska alla Europas vatten ha uppnått god ekologisk och kemisk status i senast år 2027.

Praxis är att ta fram en geoteknisk undersökning eller geoteknisk PM. Hittills har en geoteknisk PM tagits fram vilken finns att tillgå i stadens diarium, ärende TND/2017:1019. Om stadens konsult bedömer det motiverat kommer fördjupande undersökningar att genomföras.

Några andra reningsåtgärder än att anlägga en sedimenteringsdamm har inte bedömts möjliga och eftersom även ett öppet dike har viss reningseffekt på dagvattnet så skulle en kulvertering av diket bidra till att vattenkvalitén i Brunnsviken försämrats ytterligare. Att torrlägga våtmarken är inget alternativ eftersom den hyser grodor, paddor och salamandrar som alla är fridlysta.

Svar på BRF Kornets yttrande

Föreningens yttrande refererar både till den anmälda vattenverksamheter i våtmarken norr om Tivolihalvön och en planerad dagvattendamm vid Pumphusvägen. Eftersom dagvattendammen vid Pumphusvägen är ett separat projekt kommer endast de delar av yttrandet som berör våtmarken att bemötas här.

Staden har informerat om projektet i ett flertal kanaler och hållit ett informationsmöte i Bergshamras bibliotek. Det finns inga lagkrav på att ett regelrätt samråd - motsvarande vad som genomförs i samband med nya detaljplaner eller miljökonsekvensbeskrivningar - ska genomföras, och det har heller inte planerats.

Bedömningen är att projektet inte utgör ett väsentligt ingrepp i den Kungliga nationalstadsparken. Länsstyrelsen har - oberoende av Solna stad - identifierat bristen på våtmarker i området och föreslagit att den aktuella våtmarken utvecklas. Länsstyrelsen har under hela projektets gång hållits informerad och dessutom beviljat projektet medfinansiering.

I dessa frågor förlitar sig Solna stad på anlitad externa expertis som menar att det inte finns någon anledning till oro eftersom projektet inte påverkar grundvattennivån. Staden har ingen anledning att ifrågasätta denna bedömning.

Solna stad följer gällande lagstiftning. Om projektet skulle ge negativa konsekvenser på närliggande fastigheter så är staden i egenskap av fastighetsägare och byggherre ansvarig för detta.

Våtmarken ligger drygt 100 meter från den närmsta kullen och däremellan finns en GC-väg och ett dike. Det har inte bedömts utgöra en fara för pulkaåkande barn att utveckla våtmarken.

Förekomst av öppet vatten behöver i sig inte utgöra grund för något myggproblem. Översvämningsmyggor kräver ganska specifika förhållanden för att trivas, dvs flacka, tidvis översvämmade gräsmarker. Vid översvämningarna bildas små, grunda och stillastående vatten i markens ojämnheter och dessa är optimala för larvernas utveckling. I västra hagen vid Tivoli uppstår just dessa förhållanden som översvämningsmyggan vill ha. Projektet innebär att marken i och runt våtmarken slätas till och ges ett jämnt fall mot ett samlat vatten, vilket kommer att försämra livsbetingelserna för översvämningsmyggan. Dessutom kommer projektet att gynna myggpredatorer, t.ex. salamandrar, grodor, paddor och sländlarver. Risken att myggproblemet skulle förvärras av projektet bedöms därför som liten. Om det mot förmodan ändå skulle ske behöver orsakerna utredas innan en åtgärdsplan kan tas fram.

Ambitionen är att utforma våtmarken på ett sätt som smälter in i befintlig miljö. Fårbete kommer att finnas i området även fortsättningsvis.

Massbalans eftersträvas så att samtliga massor kommer att återanvändas inom projektet.

Staden kan i dagsläget inte ge några garantier för hur länge arbetet kommer att pågå, men ambitionen är att terrasseringsarbetena ska hinnas med under november och december. Solna stads lokala ordningsföreskrifter avseende arbetstid och buller kommer att följas.

Det ingår i konsultens uppdrag att ta fram en objektanpassad skötselplan.

Vilken typ av markundersökning som skulle genomföras bestämdes i samråd med Miljö- och byggnadsförvaltningen som är tillsynsmyndighet för aktuell verksamhet. Utifrån den miljötekniska markundersökning som genomförts och en beskrivning av hur schaktmassor avser att hanteras i projektet har Miljö- och byggnadsförvaltningen också meddelat att projektet inte behöver göra någon saneringsanmälan.

Den plats där våtmarken ligger brukades som åkermark under den period då gifttunnor dumpades på olika platser i närområdet. Risken att det påträffas nedgrävda tunnor med miljögifter bedöms därför som liten. Entreprenören ska vid grävningsarbeten vara uppmärksam på avvikelser i jordens lukt och/eller färg. Vid misstanke om att förorenade massor påträffats kommer detta att anmälas till Solna stad omgående för beslut om hantering genom provtagning och sanering.

Solna stads kommunikationspolicy nämner inget om samråd men framhåller att dialog med medborgarna ska främjas. Det är emellertid inte praktiskt genomförbart att ha en medborgardialog inom alla projekt staden genomför. Därför görs därför alltid en avvägning i det enskilda fallet av vad som är rimligt. Om det är ett stort projekt som påverkar många av kommunens medborgare kan en allmän medborgardialog hållas, med informationsmöten där alla som vill får lämna synpunkter (ett exempel på det är t.ex. grönplanen). I mindre projekt kanske det bedöms räcka med en webbenkät (vilket var fallet t.ex. för den nya lekplatsen i södra Bergshamra). I små projekt, eller projekt av ren verkställighetskaraktär, genomförs i allmänhet ingen medborgardialog.

Länsstyrelsens krav vid en anmälan om vattenverksamhet är att samråd ska hållas med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och med enskilda som kan antas bli särskilt berörda, vilket staden i det här fallet bedömde vara arrendatorer och nyttjanderättshavare.

Stadens bedömning var att projektet inte var kontroversiellt hos allmänheten. De som ansågs vara direkt berörda hade alla uttryckt att de var positiva till projektets genomförande. Informationsinsatser till allmänheten genomfördes enligt vad som då sågs vara en rimlig omfattning. Då det framkommit att det lokala engagemanget var stort valde staden att även hålla ett informationsmöte i Bergshamras bibliotek.

Bilaga 4

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen vid Nacka Tingsrätt. Observera att du ska skicka eller lämna in överklagande till **Länsstyrelsen i Stockholms län, Box 22067, 104 22 Stockholm** eller e-post **stockholm@lansstyrelsen.se**. Det ska du göra därför att Länsstyrelsen ska pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till domstolen.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Domstolen tar ställning till om du kan få mer tid.

Ditt överklagande ska innehålla

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter:

- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din mening, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud som kan sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till Länsstyrelsen, telefonnummer 010-223 10 00. Fråga efter den som beslutat i ärendet.